

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI
CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

**Agencia Română de Asigurare
a Calității în Învățământul Superior**

Policy Paper

Politici și strategii instituționale
în învățământul superior

București, 2015

Editor:
Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior
Data publicării:
decembrie 2015

**Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a
Uniunii Europene sau a Guvernului României.**

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OPSDRU

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial
Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice
și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.2 „Calitate în învățământul superior”

Titlul proiectului „Dezvoltarea și consolidarea culturii calității la nivelul sistemului
de învățământ superior românesc – QUALITAS”

Contract POSDRU/155/1.2/S/141894

POLICY PAPER 2015

POLITICI ȘI STRATEGII INSTITUȚIONALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Manager proiect QUALITAS /Președinte ARACIS

Iordan Petrescu

Coordonatori:

Romiță Iucu Bumbu

Emilia Gogu

Experți seniori:

Constanța Mihăescu

Mihai Păunescu

Asistent / Expert ARACIS:

Oana Sârbu

Experți:

Liviu Stelian Begu

Lucian Ciolan

Ciprian Fartușnic

Bogdan Florian

Marian Gabriel Hâncean

Călin Emilian Hințea

Georgeta Ion

Mihaela Muresan

Ileana Gabriela Niculescu – Aron

Vergil Voineagu

București, 2015

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

Autori:

Liviu Stelian Begu
Lucian Ciolan
Ciprian Fartușnic
Bogdan Florian
Emilia Gogu
Marian Gabriel Hâncean
Călin Emilian Hințea
Georgeta Ion
Romiță Iucu Bumbu
Constanța Mihăescu
Mihaela Mureșan
Ileana Gabriela Niculescu-Aron
Mihai Păunescu
Iordan Petrescu
Oana Sârbu
Vergil Voineagu

Colaboratori:

Radu Mircea Damian
Simona Iftimescu
Elena Marin
Mircea Neagoe
Ancuța Prisacariu
Viorel Proteasa
Vasilica Stan
Ștefan Stanciu
Mihaela Stangu
Marinella Sabina Turdean

ISBN 978-973-0-20487-2

Acest material este realizat în cadrul proiectului POSDRU – QUALITAS.
Reproducerea completă sau parțială a prezentului document se va realiza numai
cu acordul scris al ARACIS.

Policy Paper - 2015 este prezentat și pe site-ul www.aracis.ro, în secțiunea
destinată prezentării rezultatelor proiectului

<http://www.aracis.ro/proiecte/qualitas/>.

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	7
POLITICI ȘI STRATEGII INSTITUȚIONALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR	8
1. Dimensiunea sistemică	8
2. Dimensiunea instituțională	9
2.1. Declarația de la Yerevan	9
2.2. Raport Comisie / Parlament European	10
3. Responsabilități în evaluarea internă și externă ale calității QA	11
3.1. Compatibilizarea procedurilor de asigurare a calității	12
3.2. O reevaluare a standardelor și orientărilor europene	12
3.3. Cadru integrat de educație, formare profesională și QA	13
4. Priorități	15
4.1. Prioritatea 1. Competențe relevante și de calitate, cu centrare pe rezultatele învățării, pentru angajabilitate, inovație și cetățenie activă.	15
4.2. Prioritatea 2. Educație incluzivă, egalitate, non-discriminare și promovarea competențelor civice.	17
4.3. Prioritatea 3. Educație și formare deschise și inovative, având ca prioritate adaptarea la era digitală.	17
4.4. Prioritatea 4. Susținere puternică pentru cadrele didactice.	19
4.5. Prioritatea 5. Transparența și recunoașterea competențelor și calificărilor pentru facilitarea învățării și a mobilității forței de muncă.	19
4.6. Prioritatea 6. Investiții durabile, performanță și eficacitate a sistemelor de educație și formare.	20
5. Anexa. Prioritățile la nivel european centrate asupra învățământului superior	21
6. BIBLIOGRAFIE	26

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OPROSDRU

ARACIS
Agenția Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

Abrevieri utilizate:

AL – Adult Learning

EA – Educația adulților

ECA – Consorțiul european pentru acreditare

HE – Higher Education

EHEA – European Higher Education Area/Spațiul European al Învățământului Superior

ENQA – The European Association for Quality Assurance în Higher Education

EQAR – European Quality Assurance Register

ESU – European Student Union

ERA – European Research Area

ET2020 – Education and training 2020

IPE – Educație inter-profesională

IS – Învățământ superior

LLL – Lifelong learning

NEET – Not in Education, Employment or Training

PPP – parteneriat public-privat

TIC – Tehnologia informației și comunicării

VET – Educație și pregătire vocațională

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

CUVÂNT ÎNAINTE

Policy Paper-2015 este o sinteză a principalelor tendințe în învățământul superior și o încercare de a formula o perspectivă adresată organizațiilor decidente cu privire la politicile cheie din domeniu. El este unul dintre rezultatele proiectului „*Dezvoltarea și consolidarea culturii calității la nivelul sistemului de învățământ superior românesc - QUALITAS*”, finanțat din fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contract POSDRU/155/1.2/S/141894, la cererea Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior.

Policy Paper-2015 are drept scop de a oferi factorilor de decizie, recomandări, politici concrete privind asigurarea și îmbunătățirea calității Sistemului Național de Învățământ Superior, în vederea sporirii competitivității pe plan național și internațional a mediului universitar. El formulează o bază relațională pe care se pot implementa procesele de schimbare și dezvoltare în domeniul învățământului superior din România.

În ansamblul său, **Policy Paper-2015** prezintă concluziile desprinse în urma analizei instituționale realizată în Barometrul Calității Sistemului de Învățământ Superior 2015, prin formularea de politici privind îmbunătățirea calității la nivelul Sistemului de Învățământ Superior și reprezintă un exercițiu de reflexie asupra rolului, principalelor schimbări și provocări cu care se confruntă învățământul superior. Totodată, documentul prezintă o analiză riguroasă din punct de vedere teoretic și empiric a politicilor și strategiilor existente la nivel național și european.

Considerăm că **Policy Paper-2015** prezintă propuneri concrete adresate Sistemului de Învățământ Superior, menite să depășească principalele dificultăți, pe care instituțiile de învățământ superior le au în ceea ce privește asigurarea calității.

În final, dorim să mulțumim tuturor partenerilor participanți în proiect, instituții sau personalități din domeniul educației, pentru contribuțiile semnificative la realizarea acestui Policy Paper.

Manager proiect QUALITAS,
Prof.univ.dr. ing. Iordan Petrescu

¹ **Obiectivul general** al proiectului QUALITAS constă în asigurarea calității în sistemul de învățământ superior din România prin dezvoltarea unei culturi organizaționale centrate pe îmbunătățirea continuă a calității în cadrul instituțiilor de învățământ superior, formarea de competențe manageriale la nivel instituțional și de sistem, premise fundamentale pentru creșterea calității programelor de studii, dar și a relevanței acestora pentru integrarea pe piața muncii și pentru societatea bazată pe cunoaștere.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OPSDRU

ARACIS
Agenția Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

POLITICI ȘI STRATEGII INSTITUȚIONALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

1. Dimensiunea sistemică

Evoluția sistemului de învățământ superior din România se va alinia expectațiilor și provocărilor cu care se va confrunta sistemul universitar european în următorul interval, aliniindu-se după următoarele repere previzionate (sistemul de învățământ superior din România se va confrunta cu):

- = nouă diversitate a peisajului instituțional universitar, care nu va produce neapărat mai multă convergență în sistemul de învățământ superior (avem în vedere aici posibila dispariție a unor instituții de învățământ, fuzionarea sau funcționarea în consorțiu sau inovarea instituțională în zona de formare profesională a adulților și educație permanentă);
- = nevoie de transparență mai accentuată și de eficacitate mai mare, în sensul în care contribuția învățământului superior la dezvoltare și creștere inteligentă, sustenabilă și incluzivă, trebuie să devină efectivă și raportată ritmic la indicatori vizibili și cuantificabili;
- = provocare constantă de a contribui semnificativ, vizibil și transparent la agenda de creștere economică a României și la sporirea angajabilității și a productivității economice;
- = nevoia unui răspuns articulat, coerent și fundamentat instituțional la provocările democratice și de masificare (cu deschidere către analizele globale) și către diversificarea rutelor de intrare și de acces;
- = cerința imperioasă din partea societății de transparență ridicată față de performanțele economice reale și față de dezideratele deschiderii către societate ("a treia misiune a universităților românești");
- = provocarea noii dimensiuni sociale a educației superioare nu poate fi ignorată ... noul profil al studentului, noile lui așteptări și reacții estimate și anticipate;
- = un răspuns mai pragmatic și eficient la noile evoluții și implicații cheie ale calificărilor, competențelor și ale abilităților la nivel european/național și care să exploateze valoarea adăugată a mobilităților academice;
- = noua provocare a cercetării și inovării, în sensul în care instituțiile de învățământ superior trebuie să devină pilonii proceselor de inovare națională și europeană, ca centre deschise și responsabile de cercetare, inovare și dezvoltare;
- = nevoia de promovare a unei noi culturi a guvernanței academice, responsabile și performante și de un nou model de profesionalizare a managerului universitar;
- = provocarea globală și regională, internaționalizarea învățământului superior din România, care va deveni cheia rezolvării problemei expansiunii cererii

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

de educație superioară de calitate, atât pentru studenți cât și pentru cadrele didactice;

- = evoie de articulare strategică asumată și publică pe termen mediu și pe termen lung, cu politici fundamentate pe evidențe, care să răspundă unor nevoi prioritare ale sistemului de învățământ superior.

2. Dimensiunea instituțională

Prioritățile europene pentru modernizarea instituțională a universităților în contextul EHEA:

- = susținerea misiunii de diversificare și creștere a autonomiei instituționale;
- = promovarea unui sistem adecvat de susținere și finanțare a instituțiilor de învățământ superior;
- = LLL - Lifelong learning, promovată ca o politică instituțională de creștere a angajabilității;
- = asigurarea calității și transparenței;
- = dezvoltare și suport pentru mobilitatea academică europeană;
- = recunoaștere profesională și mobilitate la nivelul ciclurilor de studii și între acestea;
- = construirea unor punți între EHEA și ERA, prin consolidarea instituțiilor ofertante de studii doctorale de calitate;
- = mobilitate în aria cercetării, prin exploatarea studiilor de tip post-doctoral;
- = dezvoltarea unui angajament global pentru promovarea educației superioare europene în spațiul asiatic, african, latino-american.

2.1. Declarația de la Yerevan:

- = Prima dintre acestea este întărirea/ consolidarea calității și a relevanței activităților de predare și învățare, cu toate sensurile adoptate anterior;
- = A doua prioritate a reprezentat-o angajabilitatea absolvenților pe traseul vieții lor profesionale;
- = A treia dimensiune, extrem de importantă, este reprezentată de transformarea sistemelor/ instituțiilor de învățământ superior în sisteme mai incluzive și mai transparente;
- = A patra dimensiune, dar nu cea din urmă, este reprezentată de proiectarea și implementarea unor reforme structurale / instituționale curajoase, care să asigure șanse mari de succes atât la nivel social, cât și la nivel individual/ personal.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

CIPOSDRU

ARACIS
Agenția Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

2.2 . Raport Comisie / Parlament European

În spiritul acestui Raport, sunt de remarcat următoarele tendințe și linii de acțiune viitoare, formulate ca expectații ale Comisiei în acest sens:

- = Uniunea Europeană dorește o cooperare mai strânsă între universități, societăți comerciale și centre de cercetare. Agenda face parte dintr-o strategie mai amplă a Comisiei, Europa 2020, "de promovare a creșterii economice și a ocupării forței de muncă, în care învățământul joacă un rol esențial (...) Autoritățile publice responsabile pentru învățământul superior ar trebui să asigure existența unui cadru durabil, bine finanțat, care să sprijine eforturile instituțiilor de învățământ superior, în ceea ce privește îmbunătățirea calității predării și a învățării. Mai mult, fiecare instituție ar trebui să elaboreze și să pună în aplicare o strategie pentru sprijinirea și îmbunătățirea continuă a calității predării și a învățării, alocând nivelul necesar de resurse umane și financiare pentru sarcina respectivă și integrând această prioritate în misiunea generală, acordând aceeași importanță predării, cât și cercetării."
- = Instituțiile de învățământ superior ar trebui să încurajeze, să aprecieze și să țină seama de feedbackul studenților, prin care s-ar putea detecta din timp probleme în ceea ce privește predarea și învățarea și ar conduce la îmbunătățiri mai rapide, mai eficiente. În acest sens, analizele de nevoi și barometrele de opinie studențești au indicat următoarele competențe educaționale specifice cadrului didactic: orientarea activităților universitare de predare și învățare pe student, centrarea acestora pe nivelul de dezvoltare al studenților, utilizarea unor strategii activ-participative, aplicarea unui management al grupului academic, diversificarea tehnicilor de evaluare cu orientare asupra performanței studentului și pe competențele formate ș.a.m.d. Chiar și din perspectiva studenților [a se vedea și Raportul European Student Union (ESU), 2013, Quest for Quality for Students: Survey on Student's Perspectives (Brussels, ESU)], ameliorarea sistemului de dezvoltare profesională a cadrelor didactice universitare trebuie să fie făcută cu orientare pe axa calitate-performanță educațională. Pe aceeași temă, a participării studenților, în Raportul Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor - Raport privind progresele înregistrate în asigurarea calității învățământului superior, (Bruxelles, 21.9.2009 / 22.09.2010), se subliniază că "Participarea studenților la asigurarea calității ca normă de bază în Spațiul european al învățământului superior a câștigat teren în ultimii ani, deși această implicare rămâne, adesea, restrânsă la anumite aspecte sau proceduri. Implicarea reprezentanților întreprinderilor și a persoanelor nerezidente variază semnificativ de la asigurarea internă a calității la cea externă și este, în general, mai puternică în comitetele de evaluare a agențiilor decât în organismele de decizie" (a se vedea și documentul anterior evocat, COM (2009/2010) 487 final).

Programele de învățământ ar trebui să fie elaborate și monitorizate prin dialog și parteneriate între personalul didactic, studenți, absolvenți și actori de pe piața forței

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

de muncă, având la bază noi metode de predare și învățare, pentru ca studenții să poată dobândi competențele relevante care le sporesc șansa de a fi angajați.

De asemenea, performanța studenților ar trebui să fie evaluată în funcție de obiectivele de învățare clare, convenite anterior și elaborate în colaborare cu toți membrii facultății care au participat la realizarea lor. Instituțiile de învățământ superior și decidenții politici naționali ar trebui să realizeze, în colaborare cu studenții, sisteme de consiliere, de îndrumare, de tutorat și de urmărire pentru a-i sprijini pe tineri, de la intrarea lor în învățământul superior până la absolvire și după aceasta.

Instituțiile de învățământ superior ar trebui să introducă și să promoveze abordări ale predării, învățării și evaluării transversale, transdisciplinare și interdisciplinare, care să îi ajute pe studenți să își aprofundeze cunoștințele și să își dezvolte spiritul antreprenorial și inovator.

Raportul mai recomandă ca instituțiile de învățământ superior să elaboreze și să pună în aplicare strategii de internaționalizare generală, ca parte integrantă a misiunii lor și a exercitării funcțiilor lor, promovând o mobilitate mult mai mare atât pe axa orizontală, cât și pe axa verticală [Raportul Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor - Raport privind progresele înregistrate în asigurarea calității învățământului superior, (Bruxelles, 21.9.2009 / 22.09.2010)]

3. Responsabilități în evaluarea internă și externă ale calității QA

Pot fi identificate trei principii de răspundere a sectorului de asigurare a calității (ibid.).

În primul rând, relația dintre stat și agențiile de asigurare a calității trebuie să reflecte un echilibru sănătos între răspundere și independență, bazată pe reguli clare de angajament, convenite de către ambele părți. În timp ce statul, și societatea în general, au un interes legitim în asigurarea calității învățământului superior, în special în țările în care furnizorii privați și transfrontalieri s-au înmulțit, agențiile de asigurare a calității trebuie să se bucure de o autonomie suficientă pentru a-și îndeplini responsabilitățile într-o manieră eficientă. Abuzurile trebuie evitate de către ambele părți: guvernele nu trebuie să permită ca politica și lipsa de încredere să le afecteze relația cu agențiile, iar acestea din urmă nu trebuie să fie prea indulgente față de furnizorii de calitate îndoielnică sau prea rigide față de instituțiile inovatoare.

În al doilea rând, pentru a face o diferență semnificativă, asigurarea calității nu ar trebui să se concentreze pe modul în care funcționează instituțiile de învățământ superior, ci pe rezultatele educaționale pe care acestea le ating de fapt. Pentru a utiliza diferențierea propusă de Stein (2005), răspunderea procedurală, care este în primul rând preocupată de reguli și proceduri, este mai puțin semnificativă decât

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OPORDU

ARACIS
Agenția Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

răspunderea substanțială, care se axează pe esența cercetării, predării și învățării în instituțiile de învățământ superior. Primul tip de răspundere poate fi mai ușor de monitorizat, dar, fără îndoială, este mult mai relevant să ne concentrăm pe al doilea tip, în pofida complexității și a dificultăților pe care le implică măsurarea dobândirii de competențe, a atingerii rezultatelor învățării studenților, precum și a valorii adăugate.

În cele din urmă, cele mai eficiente mecanisme de responsabilizare și răspundere sunt cele convenite de comun acord între agențiile de asigurare a calității și instituțiile de învățământ superior. Acest acord asigură o mai mare răspundere pentru procesul de evaluare și feedback, dar și un simț deplin al răspunderii față de instrumentele de asigurare a calității.

3.1 . Compatibilizarea procedurilor de asigurare a calității

Agențiile de asigurare a calității reprezintă încă o caracteristică relativ nouă a Spațiului european al învățământului superior. Ele vor trebui să își demonstreze independența și profesionalismul, pentru a consolida încrederea părților interesate.

Agențiile vor trebui să-și convingă în continuare omologii europeni că oferă un nivel suficient de comparabilitate, important ca precondiție pentru recunoașterea reciprocă a diplomelor și pentru promovarea mobilității studențești.

Există riscul ca agențiile să fi devenit prea numeroase, în timp ce dimensiunea lor rămâne destul de redusă (aparitia posibilității joncțiunilor între agenții poate să fie luată în considerare prin intermediul rețelelor de asigurare a calității existente la nivel european).

Agențiile ar putea, de asemenea, să ia în considerare extinderea domeniului de aplicare a activităților proprii, pentru a găsi abordări mai adecvate învățării de-a lungul vieții, învățământului superior de la distanță, online, formării profesionale, învățământului superior transnațional și particular.

Realizarea unei distincții clare a rolurilor între ENQA, EQAR și Consorțiul european pentru acreditare (ECA), cu o mai intensă concentrare asupra beneficiilor pentru utilizatorii asigurării calității, ar putea spori eficiența infrastructurii europene de asigurare a calității.

3.2. O reevaluare a standardelor și orientărilor europene

Standardele și orientările europene ar putea fi dezvoltate în continuare, pentru a spori coordonarea asigurării calității cu dezvoltarea Spațiului european al învățământului superior, ce ar putea lua în considerare următoarele trei aspecte:

- = Respectarea structurii principale (trei cicluri) drept cerință de bază pentru calitate în Spațiul european al învățământului superior;
- = În Spațiul european al învățământului superior standardele de calitate ar cuprinde priorități cum ar fi capacitatea de obținere a unui loc de muncă și mobilitatea;

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

- Standardele sistemelor interne de asigurare a calității din instituțiile de învățământ superior ar putea figura, de asemenea, în alte dimensiuni cheie, cum ar fi calitatea serviciilor pentru studenți în general, orientarea către carieră/obținerea unui loc de muncă pentru studenți și absolvenți, dezvoltarea capacității de gestionare financiară și punerea în aplicare a Cartei europene pentru cercetători și a Codului de conduită pentru recrutarea cercetătorilor.

3.3. Cadru integrat de educație, formare profesională și QA

Agențiile naționale de asigurare a calității ar trebui să fie încurajate să dezvolte activități dincolo de frontiere și să solicite recunoașterea deciziilor lor în alte țări, de exemplu, prin intermediul convențiilor de recunoaștere reciprocă.

Instituțiile de învățământ superior ar putea fi încurajate să folosească serviciile agențiilor înregistrate din afara țării lor, prin clarificarea portabilității acreditării naționale în cadrul Spațiului european al învățământului superior și, de asemenea, problema asigurării calității pentru învățământul superior transfrontalier în cadrul Spațiului european al învățământului superior.

Data fiind importanța crescândă a cursurilor comune și cu diplomă dublă în Europa, ar putea fi utile principii clare pentru evitarea necesității acreditărilor multiple.

Comisia susține dezvoltarea instrumentelor de transparență care completează asigurarea calității, mai ales a celor care oferă o viziune comparativă a instituțiilor de învățământ superior și a programelor acestora.

Pornind de la nevoile identificate la nivel național și având în vedere principiul compatibilizării politicilor în domeniul educațional cu standardele europene, precum și contextul conturat de prioritățile și tendințele afirmate la acest nivel, așa cum sunt acestea sintetizate în Cadrul strategic pentru cooperare europeană în domeniul educației și formării (2015), putem fundamenta analiza într-un cadru ce ne oferă o perspectivă amplă, transnațională și care se regăsește la intersecția mai multor domenii.

Conform celor mai recente rapoarte ale Comisiei, Consiliului și Parlamentului European, un astfel de cadru integrat cu privire la educație și formare la toate nivelurile este o prioritate, justificată și de nevoia de flexibilitate și permeabilitate între experiențele de învățare, care solicită coerență la nivelul politicilor, de la educația timpurie până la nivelul preuniversitar, învățământul superior, educație vocațională, formare și învățarea adulților. În același timp, politicile în domeniu trebuie recalibrate, pentru a include atât provocările economice și cele legate de integrarea pe piața muncii, cât și rolul educației în promovarea echității și non-discriminării, precum și transmiterea valorilor fundamentale, competențelor interculturale și principiilor cetățeniei active.

Din analiza Comisiei, Consiliului și a Parlamentului European la nivelul tuturor celor 28 de țări membre, se desprind o serie de tendințe și recomandări, care acoperă toate nivelurile educaționale și care se concentrează asupra priorităților pentru a

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

atinge obiectivele ET 2020. Dintre acestea, pentru scopul acestui document, ne vom opri asupra priorităților pentru învățământul superior, având totodată în vedere și aspectele legate de învățământul tehnic și vocațional, precum și cele de învățarea adulților din domeniul mai amplu al învățării pe tot parcursul vieții, sprijinind astfel o abordare integrată la nivel sistemic.

Conform Comisiei Europene, Consiliului și Parlamentului European, învățământul superior (ÎS) trebuie să susțină economia bazată pe cunoaștere pentru ca ÎS să răspundă într-un mod eficace solicitărilor unei societăți și ale unei piețe a muncii aflate în continuă schimbare, asigurându-se că modernizarea se bazează pe sinergia dintre predare, cercetare și inovare, conectând instituțiile de ÎS, comunitățile locale și regiunile, precum și abordările inovative, pentru a îmbunătăți relevanța curriculumului, incluzând utilizarea tehnologiilor de informații și comunicare (TIC). De asemenea, creșterea ratelor de absolvire rămâne o provocare în multe dintre statele membre, în special în ceea ce privește grupurile dezavantajate. Absolvenții de educație și formare vocațională (VET) înregistrează rate pozitive de integrare pe piața muncii – ucenicile și schemele duale VET au o importanță particulară, deoarece susțin dobândirea de competențe relevante care facilitează tranziția către piața muncii. Promovarea învățării la locul de muncă trebuie continuată, alături de o mai bună anticipare a competențelor necesare pe piața muncii. În plus, sunt necesare strategii de învățare pe tot parcursul vieții, pentru a asigura permeabilitatea între diferitele forme și niveluri de învățare între educație și formare către piața muncii, cu atât mai mult cu cât educația adulților reprezintă baza pentru up-skilling și re-skilling (profesionalizare și re-profesionalizare).

De asemenea, un alt punct de interes se referă la susținerea internaționalizării în ÎS prin dezvoltarea parteneriatelor strategice și a cursurilor comune, promovarea mobilităților pentru studenți, personal și cercetători, însoțită de facilitarea mobilităților de învățare prin transparență, asigurarea calității, validarea și recunoașterea competențelor, alături de o mai bună monitorizare a mobilităților. Nu în ultimul rând, se încurajează crearea unor legături mai puternice între educație, mediul de afaceri și cercetare, precum și implicarea partenerilor sociali și ai societății civile pentru a atinge obiectivele ET 2020 (formulate în 2009):

- = Transformarea învățării pe tot parcursul vieții și transformarea mobilității într-o realitate;
- = Îmbunătățirea calității și eficienței educației și formării;
- = Promovarea echității, coeziunii sociale și a cetățeniei active;
- = Dezvoltarea creativității și inovației, incluzând antreprenoriatul, la toate nivelurile de educație și formare.

Astfel, prioritățile care reies, pe baza analizei documentelor promovate la nivel european, se referă la:

- = Competențe relevante și de calitate, cu centrare pe rezultatele învățării, pentru angajabilitate, inovație și cetățenie activă;

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

- = Educație incluzivă, egalitate, non-discriminare și promovarea competențelor civice;
- = Educație și formare deschise și inovative, având ca prioritate adaptarea la era digitală;
- = Susținere puternică pentru cadrele didactice;
- = Transparența și recunoașterea competențelor și calificărilor pentru facilitarea învățării și a mobilității forței de muncă;
- = Investiții durabile, performanță și eficacitate a sistemelor de educație și formare.

Structura de mai jos (inclusă în format tabelar în Anexe) reflectă prioritățile la nivel european centrate asupra ÎS, alături de direcțiile recomandate de către instituțiile europene, cărora li se adaugă propunerile de politici educaționale corespunzătoare fiecărei priorități și măsura efectivă propusă pentru implementare.

4. Priorități

4.1. Prioritatea 1. Competențe relevante și de calitate, cu centrare pe rezultatele învățării, pentru angajabilitate, inovație și cetățenie activă.

Așa cum reiese din răspunsurile oferite de cadrele didactice, noile generații sunt din ce în ce mai puțin dispuse să învețe după metode considerate „tradiționale”, remarcându-se astfel o schimbare la nivelul metodelor de predare-învățare, cu atât mai mult cu cât aceste procese sunt influențate de noile tehnologii și de dezvoltarea competențelor digitale. Ca reacție la acest fapt, se observă astfel o tendință către utilizarea tot mai frecventă de către cadrele didactice a platformelor online (MOOCs, Moodle, Blackboard, Googlesites, etc.) pentru suportul de curs și interacțiunea cu acesta și pentru comunicarea între profesor și student. De asemenea, în timp ce percepția cadrelor didactice asupra măsurii în care facultatea/departamentul contribuie la formarea abilităților de utilizare a unei limbi străine și de a folosi computerul/tehnologia modernă este una majoritar pozitivă, nu la fel se întâmplă și în ceea ce privește spiritul antreprenorial.

Astfel, o primă *direcție de abordare* ar putea fi *întărirea dezvoltării competențelor transversale și a competențelor cheie*, cu accent asupra competențelor antreprenoriale, digitale și lingvistice. Pentru aceasta, o propunere ar fi crearea unor hub-uri antreprenoriale la nivel regional, în jurul marilor centre universitare, care oferă pregătire antreprenorială, digitală și lingvistică pentru absolvenți de Bacalaureat și ÎS (program transversal care poate fi conturat ca program de formare sau program de specializare la nivel de licență/master) și care să contribuie la dezvoltarea competențelor transversale și a competențelor cheie ale absolvenților.

O a doua *direcție de abordare* pentru consolidarea acestei prime priorități formulate la nivel european este *reafirmarea strategiilor de învățare pe tot parcursul vieții*, care adresează etapele de tranziție educațională, precum și între educație

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OPSDRU

ARACIS
Agenția Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

și formare vocațională (VET), învățământ superior (ÎS) și educația adulților (EA), incluzând învățarea non-formală și informală, precum și etapa parcursă de la educație și formare la piața muncii.

Cu toate că, din răspunsurile studenților în ceea ce privește pregătirea pentru piața muncii, se remarcă faptul că majoritatea (51%) pare a avea încredere în calitatea învățământului superior, declarând că există o aplicabilitate a informațiilor, conținuturilor și a experiențelor acumulate pe perioada studenției în viața profesională, există un procent de 25% dintre studenți care sunt de părere că, în timpul facultății, dobândesc într-o mica măsură abilitățile și competențele de care vor avea nevoie la locul de muncă. Opinia studenților este împărțită și de cadrele didactice, care consideră, în proporție majoritară, că absolvenților le este ușor să își găsească un loc de muncă, iar acesta să fie chiar în domeniul în care se pregătesc, fără a considera că lucrurile învățate la facultate și cele solicitate la angajare diferă. Se remarcă însă o contradicție între aceste perspective și cele oferite de angajatori, care, în cadrul interviurilor derulate, afirmă că oferta educațională a universităților nu este corelată cu domeniul practic.

Pentru a sprijini dobândirea competențelor și pentru a le plasa în raport direct cu experiența de pe piața muncii, o propunere se referă la susținerea strategiilor de învățare pe tot parcursul vieții și la recunoașterea stagiilor de practică desfășurate în industrie prin certificări și puncte de credit. *O direcție de abordare* în acest sens se referă la *promovarea pieței muncii și relevanței sociale a învățământului superior*, incluzând o mai bună anticipare a nevoilor pieței muncii, noi forme de curriculum, mai multă activitate de învățare bazată pe practică și o cooperare crescută între instituții și angajatori.

În opinia studenților, universitatea oferă o gamă diversificată de stagii de practică, care sunt văzute de studenți ca un real folos în pregătirea lor pentru piața muncii, în contrast cu opinia angajatorilor, care consideră aceste stagii drept insuficiente, nereușind să contribuie la dezvoltarea reală a competențelor profesionale practice. De aceea, inițiativele în acest sens ar trebui continuate și sprijinite, *o propunere fiind dezvoltarea cooperării dintre instituțiile de învățământ superior și angajatori*. Acest lucru se poate realiza prin crearea unor Consilii Consultative ale universităților, alcătuite din reprezentanți ai mediului de afaceri, instituții, organizații neguvernamentale, media etc., răspunzând astfel și nevoilor manifestate de angajatori, care în prezent consideră că relația cu mediul universitar este sporadică și lipsită de predictibilitate, centrată în special în jurul activităților de practică profesională pentru studenți. De asemenea, ar putea fi înființat/promovat un Centru de Orientare și Consiliere profesională în fiecare facultate, cu implicarea reprezentanților mediului privat, sau poate fi avută în vedere și introducerea unei componente de tipul „Proiectului de comunitate”, în care studentul participă la un stagiul de practică în cadrul unei companii/organizații/instituții, iar bibliografia, rapoartele, fișa de curs, obiectivele de învățare etc. sunt realizate în colaborare de către student, profesor-tutore, angajator-mentor. Această cooperare ar putea contribui și la o mai bună previzionare a nevoii pieței muncii pe termen mediu și

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

lung, sprijinind astfel anticiparea și dezvoltarea unor programe educaționale care să răspundă acestei nevoi.

4.2. Prioritatea 2. Educație incluzivă, egalitate, non-discriminare și promovarea competențelor civice.

O direcție de abordare care nu reiese neapărat din răspunsurile oferite la chestionarul aplicat, însă care reprezintă o direcție importantă la nivel european și care trebuie avută în vedere în perspectiva creșterii calității învățământului superior din România, se referă la *abordarea diversității educabililor și creșterea accesului la educație și formare incluzive și de calitate pentru toți* (incluzându-i pe cei provenind din medii defavorizate). Acest lucru se poate realiza prin creșterea accesului la piața muncii pentru toți, prin implementarea unor deduceri de taxe pentru angajatorii care integrează pe piața muncii absolvenți provenind din grupuri dezavantajate (minorități, persoane cu dizabilități, etc.). Această inițiativă trebuie dublată de creșterea accesului la educație de calitate pentru toți, fapt care, într-o primă etapă, se poate realiza prin facilitarea învățământului la distanță (în special pentru persoane cu dizabilități), prin introducerea sistemelor de video-conferință (transmisiuni live ale cursurilor, cu posibilitatea interacțiunii virtuale între student-profesor-colegi).

Din perspectiva asigurării calității, poate fi luată în calcul extinderea domeniului de aplicare a activităților organismelor de asigurare a calității, prin definirea procedurilor de asigurare a calității programelor și cursurilor oferite online, precum și asupra programelor de formare a adulților oferite de instituții acreditate, de stat și private.

O altă direcție de abordare sub această prioritate se referă la abordarea diferențelor de gen în educație și promovarea unor alegeri educaționale mai echilibrate din perspectiva de gen. Acest lucru este posibil prin promovarea egalității de gen în învățământul superior, o propunere în acest sens fiind introducerea de burse de excelență pentru femei în domeniul Știință și Tehnică, respectiv pentru bărbați în domeniul umaniste, tradițional dedicate femeilor (ex. Pedagogie).

4.3. Prioritatea 3. Educație și formare deschise și inovative, având ca prioritate adaptarea la era digitală.

Pentru a sprijini această prioritate legată de educație și formare deschise și inovative, așa cum sunt acestea descrise la nivel european, o *direcție de abordare* ar putea fi dezvoltarea guvernantei participatorii prin stimularea implicării educabililor, cadrelor didactice, părinților și comunității locale – grupuri civice, parteneri sociali și mediul privat. În acest fel, poate fi luat în considerare parcursul „de la educație la vocație” - facilitarea tranziției absolvenților către piața muncii. Acest lucru se poate realiza prin crearea unor centre regionale în principalele centre universitare, bazate pe finanțare publică și prin contribuții ale mediului privat, oferind oportunități de formare pentru mediul universitar și pentru cel privat, dedicat absolvenților de studii

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

CIPOSDRU

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

de orice nivel, care nu își găsesc un loc de muncă în primele 6 luni de la absolvire, cu o componentă de formare a adulților în vederea reprofesionalizării.

O altă propunere se referă la implementarea unei etape de tranziție către piața muncii (pentru beneficiari cu vârsta cuprinsă între 18-24 ani), alcătuită din oportunități de formare, educație și sprijin în găsirea unui loc de muncă sau la garantarea unui loc de practică/ucenicie pentru persoane sub 24 de ani care nu sunt încadrate profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (NEETs).

În ceea ce privește asigurarea calității în învățământul superior, răspunsul cadrelor didactice universitare la chestionarul administrat indică, în procent de 42%, faptul că cea mai eficientă modalitate de evaluare a calității programelor de studii din învățământul superior este reprezentată de evaluarea pe baza unui sistem național de indicatori de performanță raportați de către universități. Altfel spus, putem considera exprimarea preferinței către un sistem standardizat de evaluare și raportare, care ar putea contribui la o limitare a subiectivității, iar *o propunere* în acest sens ar putea fi *redefinirea indicatorilor de performanță la nivel instituțional*, cu participarea tuturor actorilor implicați (instituții de învățământ superior, cadre didactice, studenți și angajatori).

Astfel, asigurarea calității s-ar realiza prin centrarea pe procesele de asigurare a calității (management intern al calității la toate nivelurile, programe de studiu, departamente, instituții) și pe rezultate (rezultatele învățării), prin tranziția dinspre răspunderea procedurală către răspunderea substanțială. Această tranziție ar trebui să fie susținută, de asemenea, și de o transparentizare a procesului intern de asigurare a calității în instituțiile de învățământ superior.

O altă direcție de abordare ar putea fi dezvoltarea sinergiilor între educație, cercetare și inovație, cu o perspectivă asupra dezvoltării durabile. Cu toate că, în viziunea cadrelor didactice universitare, misiunea universităților este cea de predare (în mare și foarte mare măsură - 79%), mai mult decât cea de cercetare (în mică și foarte mică măsură - 61%), iar atragerea de granturi de cercetare este considerată de către cadrele didactice ca fiind un criteriu mai puțin important în evaluarea universităților, prioritățile la nivel european și potențialul de dezvoltare al domeniului cercetării (probabil subestimat în prezent în absența unor modele de bune-practici sau a unui precedent de succes). O **propunere** se referă la dezvoltarea educației, cercetării și inovației în ÎS și comunitate pentru dezvoltare durabilă. Acest lucru s-ar putea realiza fie prin oferirea posibilității ca instituțiile de învățământ superior să fie contractate de companii pentru derularea de cercetări și prin sprijinirea colaborării dintre ÎS și departamentele de Research & Development (Cercetare & Dezvoltare) ale companiilor, fie prin înființarea așa-numitelor „idea banks”/„bănci de idei” în cadrul ÎS, sprijinite financiar și logistic de către mediul privat, având scopul de a urmări evoluția domeniului și de a derula cercetare în vederea dezvoltării durabile a acestuia. O altă propunere formulată în direcția sprijinirii dezvoltării domeniului cercetării ar fi sprijinirea inițiativelor de susținere a eticii în cercetare, a imparțialității,

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

precum și a rigorii științifice și crearea și implementarea procedurilor de aderare a instituțiilor din ÎS la Carta și Codul European ale Cercetătorului.

4.4. Prioritatea 4. Suștinere puternică pentru cadrele didactice.

Cele două direcții de abordare principale pentru această prioritate se referă la *recrutarea, selectarea și formarea* celor mai buni și mai potriviți candidați pentru profesia didactică, alături de *creșterea atractivității și prestigiului profesiei didactice* (prin strategii comprehensive).

Aceste direcții pot fi urmate prin creșterea atractivității profesiei didactice pentru absolvenții de studii superioare, prin implementarea unui program de atragere a celor mai buni absolvenți de ÎS în cariera didactică – un program prin care să se ofere formare, sprijin în relocare și o bursă lunară, pe o perioadă determinată, pentru a profesia în medii dezavantajate.

În acest moment, cadrul de recrutare, selecție și formare pentru viitoarele cadre universitare este deficitar; sunt selectați, de regulă, tineri performanți care intră în activitatea de predare fără niciun fel de pregătire sau cu pregătirea generală și insuficientă a modulelor psihopedagogice, gândite, în principiu, pentru profesorii de învățământ preuniversitar. Este nevoie, și pentru cadrele didactice din învățământul superior, de un sistem profesionist și adaptat de formare care poate fi gândit sub forma unor masterate și/sau cursuri postuniversitare obligatorii.

De asemenea, o altă componentă este reprezentată de profesionalizarea managementului universitar, care se poate realiza prin implementarea unor programe modulare de formare a viitorilor manageri (middle și top management). De asemenea, managementul administrativ trebuie preluat de personal specializat, non-academic.

4.5. Prioritatea 5. Transparența și recunoașterea competențelor și calificărilor pentru facilitarea învățării și a mobilității forței de muncă.

O direcție de abordare foarte importantă o reprezintă susținerea mobilității studenților, personalului și cercetătorilor, precum și a parteneriatelor strategice și a cursurilor comune, prin dezvoltarea internaționalizării învățământului superior. Din răspunsurile studenților, se remarcă o orientare majoritară către recunoașterea utilității pe care o are urmarea unei perioade de studiu la alte universități (76% dintre respondenți consideră acest lucru util în mare și în foarte mare măsură). Cu toate acestea, mai puțin de jumătate dintre respondenți intenționează să desfășoare un stagiul de studii/cercetare sau să profeseze în altă țară. O propunere în sprijinul acestei direcții ar fi, în primul rând, simplificarea procesului de recunoaștere a certificărilor și a diplomelor obținute din mobilități. Apoi, s-ar putea recurge la introducerea, în cadrul fiecărui departament, a unei specializări într-o limbă străină de circulație internațională, pentru a permite accesul studenților străini la mobilități.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

CIPOSDRU

ARACIS
Agenția Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

Nu în ultimul rând, poate fi avută în vedere componenta de internaționalizare a evaluării calității, prin implementarea unei proceduri care sprijină participarea internațională la evaluările interne/externe ale instituțiilor din învățământul superior, oferind un context mai bine conturat pentru transparență, comparabilitate și transfer de bune-practici.

4.6. Prioritatea 6. Investiții durabile, performanță și eficacitate a sistemelor de educație și formare.

Pentru a susține investițiile durabile, venind totodată în întâmpinarea dezvoltării colaborărilor dintre instituțiile de învățământ superior și piața muncii, *o direcție de abordare* în acest sens ar putea fi conturarea unui cadru legislativ care să faciliteze funcționarea PPP-urilor la nivelul instituțiilor de învățământ superior, care să sprijine *dezvoltarea parteneriatelor public-privat* (PPP) între universități și mediul de afaceri, în special în domeniul cercetării. Joncțiunea cu inovarea și antreprenoriatul pot fi stimulate prin crearea unui cadru flexibil și încurajator pentru inițierea de *spin-offs* la nivelul instituțiilor de învățământ superior.

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

5 Anexa. Prioritățile la nivel european centrate asupra învățământului superior

Prioritate la nivel european	Direcții de abordare	Propunere politică educațională	Măsura propusă
1	1.a. Întărirea dezvoltării competențelor transversale și a competențelor cheie, cu accent asupra competențelor antreprenoriale, digitale și lingvistice	Hub antreprenorial - dezvoltarea competențelor transversale și a competențelor cheie ale absolvenților	Crearea unor hub-uri antreprenoriale la nivel regional, în jurul marilor centre universitare, care oferă pregătire antreprenorială, digitală și lingvistică pentru absolvenții de Bacalaureat și ÎS (program transversal care poate fi conturat ca program de formare sau program de specializare – licență/master)
	1.b. Reafirmarea strategiilor de învățare pe tot parcursul vieții și care adresează etapele de tranziție educațională, precum și între VET, HE și AL, incluzând învățarea non-formală și informală, precum și de la educație și formare la piața muncii	Un pas mai aproape – susținerea strategiilor de învățare pe tot parcursul vieții	Recunoașterea stagiilor de practică desfășurate în industrie prin certificări și puncte de credit
	1.c. Promovarea pieței muncii și relevanței sociale a învățământului superior, incluzând o mai bună anticipare a nevoilor pieței muncii, noi forme de curriculum, mai multă activitate de învățare bazată pe practică și o cooperare crescută între instituții și angajatori	Sprijinirea cooperării dintre instituțiile de învățământ superior și angajatori	Crearea unor Consilii Consultative ale universităților, alcătuite din reprezentanți ai mediului de afaceri, instituții, organizații neguvernamentale, media etc.
			Introducerea unui program tip „Proiect de comunitate”, în care studentul participă la un stagiul de practică în cadrul unei companii/ organizații/ instituții etc. iar bibliografia, rapoartele, fișa de curs, obiectivele de învățare etc.

2			sunt realizate în colaborare de către student, profesor-tutore, angajator-mentor.
			Înființarea unui Centru de Orientare și Consiliere profesională în fiecare facultate, cu implicarea reprezentanților mediului privat
	2.a. Abordarea diversității educabililor și creșterea accesului la educație și formare incluzive și de calitate pentru toți (incluzându-i pe cei provenind din medii defavorizate)	Creșterea accesului la piața muncii pentru toți	Implementarea unor deduceri de taxe pentru angajatorii care integrează pe piața muncii absolvenți provenind din grupuri dezavantajate (minorități, persoane cu dizabilități, etc.)
		Creșterea accesului la educație de calitate pentru toți	Facilitarea învățământului la distanță (în special pentru persoane provenind din medii defavorizate, persoane cu dizabilități etc.) prin introducerea sistemelor de video-conferință (transmisiuni live ale cursurilor, cu posibilitatea interacțiunii virtuale între student-profesor-colegi)
	Extinderea domeniului de aplicare a activităților organismelor de asigurare a calității	Definirea procedurilor de asigurare a calității programelor și cursurilor oferite online, precum și asupra programelor de formare a adulților oferite de instituții acreditate, de stat și private.	
2.b. Abordarea diferențelor de gen în educație și promovarea unor alegeri educaționale mai echilibrate din perspectiva de gen	Promovarea egalității de gen în ÎS	Introducerea de burse de excelență pentru femei în domeniul Știință și Tehnică, respectiv pentru bărbați în domenii umaniste, tradițional dedicate femeilor (ex. Pedagogie).	

3	<p>3.a. Dezvoltarea guvernantei participatorii prin stimularea implicării educabililor, cadrelor didactice, părinților și comunității locale – grupuri civice, parteneri sociali și mediul privat</p>	<p>De la educație la vocație – facilitarea tranziției absolvenților către piața muncii</p>	<p>Facilitarea tranziției de la educație la piața muncii prin crearea unor centre regionale - București, Iași, Cluj, Timișoara, Brașov, Galați etc. (finanțare Stat + mediu privat, formare mediul universitar + mediul privat) pentru absolvenții de studii de orice nivel, care nu își găsesc un loc de muncă în primele 6 luni de la absolvire, cu o componentă de formare a adulților în vederea reprofesionalizării)</p>
			<p>Implementarea unei etape de tranziție către piața muncii (pentru beneficiari cu vârsta cuprinsă între 18-24 ani) – alcătuită din formare + educație + sprijin în găsirea unui loc de muncă</p>
			<p>Garantarea unui loc de practică/ ucenicie pentru persoane sub 24 de ani care nu sunt încadrate profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (NEET)</p>
		<p>Redefinirea indicatorilor de performanță la nivel instituțional, cu participarea tuturor actorilor implicați (instituții de învățământ superior, cadre didactice, studenți și angajatori)</p>	<p>Asigurarea calității prin centrarea pe procesele de asigurare a calității (management intern al calității la toate nivelurile, programe de studiu, departamente, instituții) și pe rezultate (rezultatele învățării) - prin tranziția dinspre răspunderea procedurală către răspunderea substanțială</p>

		Transparentizarea procesului intern de asigurare a calității în instituțiile de învățământ superior	
	3.b. Dezvoltarea sinergiilor între educație, cercetare și inovație, cu o perspectivă asupra dezvoltării durabile	Dezvoltarea educației, cercetării și inovației în ÎS și comunitate pentru dezvoltare durabilă	Posibilitatea ca instituțiile de învățământ superior să fie contractate de companii pentru derularea de cercetări / colaborarea ÎS și departamentele de R&D ale companiilor
			Înființarea așa-numitelor „idea banks”/„bănci de idei” în cadrul ÎS, sprijinite financiar și logistic de către mediul privat, având scopul de a urmări evoluția domeniului și de a derula cercetare în vederea dezvoltării durabile a acestuia
		Sprajinirea inițiativelor de susținere a eticii în cercetare, a imparțialității, precum și a rigorii științifice	Crearea și implementarea procedurilor de aderare a instituțiilor din ÎS la Carta și Codul European ale Cercetătorului.
4	4.a. Recrutarea, selecția și formarea celor mai buni și mai potriviți candidați pentru profesia didactică	Creșterea atractivității profesiei didactice pentru absolvenții de studii superioare	Implementarea unui program de atragere a celor mai buni absolvenți de ÎS în cariera didactică (implementarea la nivel național a unui program similar „Teach for Romania”) – un program prin care se oferă formare, sprijin în relocare, o bursă lunară pe o perioadă determinată (min. 2 ani) pentru a profesia în medii dezavantajate

	4.b. Creșterea atractivității și prestigiului profesiei didactice (și prin strategii comprehensive)	Profesionalizarea managementului universitar	Implementarea unor programe modulare de formare a viitorilor manageri (middle-management – directori de departament și top-management – decan, rector)
5	5.a. Susținerea mobilității studenților, personalului și cercetătorilor, precum și a parteneriatelor strategice și a cursurilor comune prin dezvoltarea internaționalizării ÎS	Susținerea mobilităților în ÎS și dezvoltarea internaționalizării	Simplificarea procesului de recunoaștere a certificărilor și diplomelor obținute din mobilități
		Internaționalizarea evaluării calității	Introducerea în cadrul fiecărui departament a unei specializări într-o limbă străină de circulație internațională, pentru a permite accesul studenților străini la mobilități
6	6.a. Explorarea potențialului IPE (educației inter-profesionale) prin promovarea modelelor de finanțare care să atragă actori capital și parteneri din mediul privat	Conturarea unui cadru legislativ care să faciliteze funcționarea PPP-urilor la nivelul ÎS	Implementarea unei proceduri care sprijină participarea internațională la evaluările interne/externe ale instituțiilor din învățământul superior, oferind un context mai bine conturat pentru transparență, comparabilitate și transfer de bune-practici.
			Dezvoltarea parteneriatelor public-privat (PPP) între ÎS și mediul de afaceri în domeniul cercetării.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

BIBLIOGRAFIE

Bibliografie literatură de specialitate:

1. Asandului Laura, Ileana Gabriela Niculescu-Aron, Ciprian Ceobanu, "Statistica în Educație", Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași 2008, ISBN: 973-703-316-1.
2. Baird, J.R, (1998), Quality: what should make higher education “higher”?, Higher Education Research and Development
3. Ball, C. (1985). What the hell is quality? În: D. Urwin (coord.) Fitness for Purpose, Essays in Higher Education. Guildford: SRHE & NFER Nelson.
4. Bergan Sjur, Damian Radu (editors.) Higher Education for Modern Societies – Competences and Values, 2010, Council of Europe Publishing, ISBN : 978.92-871-6777-4
5. Biji, E.M. Gogu E.-., „Teoria și tehnica sondajului statistic”, Editura Oscar Print (editură recunoscută CNCSIS, cod 227), București, 2009, 194 pag. ISBN 978-973-668-234-6
6. Bischof, L., Gajowniczek, J., Maikämper, M., Aerden, A. (2013). Study to prepare the report on progress in the development of quality assurance systems in the various Member States and on cooperation activities at European level. Bruxelles: European Union.
7. Boyle, P., Bowden, J. (1997) Educational Quality Assurance in Universities: an enhanced model. În Assessment & Evaluation in Higher Education.
8. Campbell, C., Rozsnyai, C., (2002), Quality Assurance and the Development of Course Programs. Papers on Higher Education, Bucharest: UNESCO-CEPES
9. Căplescu Raluca, Constanța Mihăescu, Liviu Begu – „Labour Force Indicators and Fertility in Romania. A macro-level analysis for 2000-2010”, *Journal of Economic Computation And Economic Cybernetics Studies And Research*, nr.2/2013, format: online ISSN 1842 – 3264, format: print ISSN 0424 – 267 X, indexată „ISI - Thomson Scientific Master Journal List”, în Social Citation Index Expanded, Social Sciences Citation Index, Social Scisearch, Journal Citation Reports/ Social Sciences Edition. <http://www.ecocyb.ase.ro/>.
10. Curado, C. and Bontis, N. (2007), “Managing intellectual capital: the MIC Matrix”, în “International Journal of Knowledge and Learning”, Vol. 3 Nos 2/3, pp. 316-28,
11. Damian R.M., The Bologna Process as a Reform Initiative in Higher Education in the Balkan Countries. The Case of Romania, European Education, FALL 2011/VOL.43,.NO.3, M.E.Sharpe, Inc. NY, 2012 ISSN 1056-4934/2012.

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

12. Damian R. M., Sârbu O., Mirian C., - Quality assessment for quality assurance. between pride and prejudice - are all equally good or should all strive to become better - Proc. of the 6th Int. Seminar "Quality Management in Higher Education", July 8-9, 2010, Tulcea, Romania.
13. Damian R. M., Curtu I., Sârbu O, Marcu M.,- Specific questions and challenges faced by quality assurance in former Eastern Block countries - Proc. of the Fifth European Quality Assurance Forum 2010, Lyon, France
14. Damian R.M., Standardele și liniile directoare (SLD) pentru asigurarea calității în învățământul superior în Europa (ESG) PROPUSE PENTRU APROBAREA MINISTRILOR EDUCATIEI la Conferinta de la Erevan, Armenia, 14-15 Mai 2015. Cerinte noi, starea actuala si perspective de realizare - Prezentare în cadrul proiectului Qualitas Sesiunea de formare a evaluatorilor interni si externi ARACIS , Timisoara, 2 – 3 aprilie 2015
15. Dill, D. D. (2010). Quality Assurance in Higher Education – Practices and Issues. În P. L. Peterson, E. L. Baker, B. McGaw (coord.), International Encyclopedia of Education. Oxford: Elsevier.
16. Edvinsson L. and Malone, M.S., (1997), Intellectual Capital: Realizing your Company's True Value by Finding Its Hidden Brainpower, Editura : Harper Business, New York, 225 pp,
17. European Association for Quality Assurance, (2009), Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, 3rd edition. ENQA, Helsinki, http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2013/06/ESG_3edition-2.pdf, accesat 24.04.2015
18. Firdaus, A. (2006), The development of HEdPERF: a new measuring instrument of service quality for higher education, *International Journal of Consumer Studies*, 30(6): 569–581
19. Florian, Bogdan - Exploring the Communist Higher Education System. Contributions towards a Theoretical Framework, *International Review of Social Research*, vol.4, no. 2, p. 5 – 24, 2014
20. Fodor, Elena Mihaela, *Drept administrativ*, Editura Albastră, Cluj-Napoca, 2008, 408 p., ISBN 978-973-650-239-2
21. Gibson T. (Ed.), (1996), Quality Distance Education: Lessons Learned, University of Wisconsin, Wisconsin,
22. Gogu E., Mureșan, M., "Statistical Data Regarding the European Higher Education Space in Romania", *Procedia Economics and Finance* (2014) 000–000 Volum 10/2014, pag. 348-356 <http://www.sciencedirect.com/science/journal/22125671/10/supp/C>
23. Gogu E., Mureșan, M., Turdean M.S., "Statistical Comparative Analyse of the Public and Private Tertiary Education in Romania, 2000-2012", *Procedia Economics and Finance* 00 (2014) 000–000, 7th International Conference on Applied StatisticS ICAS, vol. 10/2014, pag. 23-31

24. Gover, A., Loukkola, T., & Sursock, A. (2015). Eua Occasional Papers Esg Part 1 : Are Universities Ready ? EUA European University Association. Retrieved from http://www.eua.be/Libraries/publications-homepage-list/eua_occ_papers_esg_web
25. Green, D., (1994), What is Quality in Higher Education? Buckingham, Open University press and Society for Research into Higher Education
26. Harvey, L., & Green, D., (1993), Defining Quality. Assessment & Evaluation in Higher Education
27. Harvey, L., (2002), Evaluation for what? Teaching in Higher Education
28. Harvey, L., Newton, J., 2004, „Transforming Quality Evaluation”, *Quality in Higher Education*, Vol. 10, Nr. 2.
29. Hințea, C., 2011, „Reform and Management in Romania. Strategy and Structural Change”, *Revista de cercetare și intervenție socială*, Vol. 34, , pp. 177-196.
30. Hințea, C., 2013, Public Administration Schools in Romania: Strategic Choices for the Future, *Review of Research and Social Intervention*, vol.42, pp. 294-309
31. Hinteia, C., Reform and Management în România. Strategy and Structural Change, *Revista de cercetare și intervenție socială*, vol. 34, 2011, pp. 177-196
32. Iucu, Romiță, 2009, „Ten years after Bologna: towards a European Teacher Education Area”, in *The first ten years after Bologna*, Otmar Gassner, Lucien Kerger, Michael Schratz (Coord.), ENTEP
33. Iucu, Romita, Ten years after Bologna: towards a European Teacher Education Area, în *The first ten years after Bologna*, Editors Otmar Gassner, Lucien Kerger, Michael Schratz, ENTEP, 2009, p.55
34. Jenei, G., Leloup, L., van Den Berg, F., 2002, „East West Co-operation in public administration – a framework for assesment”, in van Den Berg, F., Jenei, G., Leloup, L., *East West Co-operation in Public Sector Reform*, IOS Press, Amsterdam.
35. Jenei, G., Leloup, L., van der Berg, F., East West Co-operation în public administration- a framework for assesment, în van der Berg, F., Jeney, J., Leloup, L., *East West Co-operation în Public Sector Reform*, IOS Press, Amstardan, 2002
36. Knill, C., Vögtle, E. M., Dobbins, M. (2013). Higher Education Policy Convergence and the Bologna Process: A Cross National Study. Wiesbaden: Springer.
37. Learning in Action: A Guide to Putting the Learning Organization to Work By David A. Garvin, Harvard Business School Press, 2000
38. Mazurencu, Miruna., Mihăescu Constanța, Niculescu-Aron Ileana, Dana Petre, „Natality Impact on Recent Demographic Ageing Dynamics in

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

- Romania”, Revista Journal of Applied Quantitative Methods, volume 4, issue 3 - September 30, 2009, pp.284-295, ISSN 1842-4562
39. Middlehurst, R., (1992), Leadership and management in higher education. Studies in Higher Education
  40. Mihăescu Constanța, „Demografie. Concepte și metode de analiză”, Ed. Oscar Print, București, 2005, 209 pg., ISBN 973-668-068-1
  41. Miroiu, A., Florian, B., 2015, *Universitatea Românească Azi*, Tritonic, București.
  42. Miroiu, Adrian; Bogdan Florian – Universitatea Românească Azi, Editura Tritonic, 2015
  43. Muresan M., „Using Cybergogy and Andragogy Paradigms in Lifelong Learning”, Procedia Social and Behavioral Sciences, Volume 116, 21 February 2014, Pages 4722-4726
  44. Muresan M., “Collaborative learning and cybergogy paradigms for the development of transversal competences in higher education”, Euromentor, nr. 2/2015
  45. Muresan M., Gogu E. „Universities—Drivers for regional innovation culture and competitiveness”, US-China Education Review, ISSN 1548-6613, Feb. 2010, Volume 7, No.2 (Serial No.63), USA, indexed in international data bases: EBSCO, OCLC, CEPS
  46. Muresan M., Gogu E. , “Global education in the knowledge global economy”, Proceedings of the 6th International Conference on Knowledge Management: Projects, Systems and Technologies, 2011 ISSN 2069-1920 si ISSN 2069-1769 (format digital), Bucharest, pag. 31-38 (indexed Ideas/RePEC)
  47. Muresan M., Gogu E. „Contribution of the tertiary education in research area”, Proceedings of the 8th International Scientific Conference eLearning and Software for Education, Bucharest, 26-27 April 2012, ISSN 2066-025X, page 232-239
  48. Muresan M., Gogu E. „Higher Education Challenges in the Global Knowledge Society. Romanian Case”, the 6th International Conference on Applied Statistics” ASE Bucharest, November 16-17, 2012 ISSN 2069-2498
  49. Muresan M., Gogu E. „Romanian higher education infrastructure and resources”, Proceedings of the international symposium „Romanian Economy in the Globalisation and Crisis Context”, ARTIFEX University of Bucharest November 15-16, 2012 ISSN 1018-046x
  50. Muresan M., Gogu E. „E-Learning Challenges and Provisions”, The third international conference logos, Universality, mentality, education, novelty 2013 - LUMEN 2013 Conference, 10-13 April 2013, Iasi, Romania, Procedia Social and Behavioral Sciences, Volume 92, October 2013, Pages 600-605

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

51. Muresan M., Gogu E., „*Tertiary Education's role in Research and Innovation*”, World Conference on Education Science, Barcelona, 02-05.02.2012, Procedia Social and Behavioral Sciences, vol. 46/2012, pag. 3681-3688, Elsevier
52. Mureșan M., Gogu E.,- „Contribution of the tertiary education in research area”, the 8th International Scientific Conference eLearning and software for Education, - eLSE Bucharest, April 26-27, , Conference proceedings of eLearning and Software for Education, - eLSE, issue:01/2012 pag. 232-239, on www.ceeol.com
53. Muresan R. G., Muresan M., Gogu E., Radu D. A.-M., Pop Mion M. [2011], „*Universities- drivers of the global knowledge economy*”, Proceedings of the 7th International Conference Management of Technological Changes, 1 to 3 September 2011, Alexandroupolis, Greece, ISBN 978-960-99486, pag. 397-401
54. Mureșan, M. E.Gogu R. Irimia- „Elaborarea strategiei de dezvoltare regională - proces participativ bazat pe cunoaștere”- manual bilingv română –engleză Editura PRO Universitaria (editură recunoscută CNCIS, cod 102) București 2010, 176pag, ISBN 978-973-129-704-0
55. Murgescu, Bogdan – România și Europa. Acumularea decalajelor economice (1500 – 2010), Editura Polirom, 2010
56. Neave, G. (Ed.), (1994) Government and Higher Education Relationships Across Three Continents, The Winds of Change (Issues in Higher Education), Pergamon, New York
57. Nicoleta Litoiu, Sorin Rosca, Mihaela Singer, Petrescu, I., Cristina Ghitulica – The management of development and implementation of study programmes in distance education for Chemistry field, Romanian Journal of Materials, Vol. 39. Nr. 2/2009.
58. Niculescu-Aron, Ileana Gabriela Sondajul statistic în cercetarea forței de muncă, Editura ASE, București 2005, ISBN 973-594-652-1
59. O'Donnell, D., Tracey, M., Henriksen, L.B., Bontis, N., Cleary, P., Kennedy, T. and O'Regan, P. (2006), On the 'essential condition' of intellectual capital-labour, Journal of Intellectual Capital, Vol. 7, Nr. 1, pp. 111-28,
60. Păunescu, M., Hâncean, M. G., Florian, B., 2012, „Internalizing Quality Assurance in Higher Education: Challenges of Transition in Enhancing the Institutional Responsibility for Quality”, în *European Higher Education at the Crossroads*, Springer.
61. Păunescu, M., Vlăsceanu, L., & Miroiu, A.- Calitatea învățământului superior din România. Iași (ed. 2011).: Plirom. ISBN: 9789734623082
62. Păunescu, Mihai; Marian – Gabriel Hâncean; Bogdan Florian - Internalizing Quality Assurance în Higher Education: Challenges of Transition în Enhancing the Institutional Responsibility for Quality, în *European Higher Education at the Crossroads*, Springer, 2012

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

63. Petrescu, I., *Introducere in Educatia la distanta (format ID) - Editura PUB, ISBN 973-0-04103-2, 2011*
64. Petrescu, Iordan, *Evaluarea programelor de studiu oferite prin învățământ la distanta - Conferinta privind asigurarea calității în învățământul superior din România în context european. Dezvoltarea managementului calității academice la nivel de sistem și instituțional, contract nr. POSDRU/2/1.2/S/1, Universitatea Babes- Bolyai, Cluj Napoca, 2009.*
65. Petrescu, Iordan, *Considerații privind proiectarea și implementarea unui sistem eLearning în procesul de învățământ la distanță și cu frecvență redusă – Noi abordări ale calității în învățământul superior. Ediția II. Universitatea Lucian Blaga Sibiu, 9 Decembrie 2011*
66. Petrescu, Iordan, *Curs introductiv de educatie la distanta (format ID), Editura MEC, 2005*
67. Petrescu, Iordan, *Elaborarea resusrelor de studiu in educatia la distanta (format ID) - Editura PUB, ISBN 973-0-04103-2, 2011.*
68. Petrescu, Iordan, *Ghid pentru elaborarea resurselor de studiu in tehnologia educatiei la distanta - Editura MEC, 2005.*
69. Petrescu, Iordan, *Managementul implementarii programelor de formare prin educatie la distanta (format ID) - Editura PUB, ISBN 973-0-04103-2, 2011.*
70. Petrescu, Iordan, *Particularități ale sistemului de evaluare a cunoștințelor implementat pe platforme eLearning – Noi abordări ale calității în învățământul superior. Ediția I. Universitatea Lucian Blaga Sibiu, 12 Decembrie 2012.*
71. Petrescu, Iordan, *Elemente introductive privind Educatia la distanta - Conferinta privind asigurarea calității în învățământul superior din România în context european. Dezvoltarea managementului calității academice la nivel de sistem și instituțional, contract nr. POSDRU/2/1.2/S/1. Formarea competențelor în managementul Educației la Distanță, Universitatea Transilvania Brasov, 2010.*
72. Petrescu, Iordan, *Invatamint la distanta. Materiale de studiu, Suportul studentilor si evaluarea cunostintelor - Conferinta privind asigurarea calității în învățământul superior din România în context european. Dezvoltarea managementului calității academice la nivel de sistem și instituțional, contract nr. POSDRU/2/1.2/S/1. Formarea competențelor în managementul Educației la Distanță, Universitatea Transilvania Brasov, 2010.*
73. Prisacariu, Ancuta D., *Reconstrucția ideologică a evaluării externe a calității învățământului superior. Aspecte critice și orientări pragmatic, (teza de doctorat), Universitatea din București, 2015*
74. Radu D., Muresan M., *„Evaluation of internal regulations within an institution of higher education in order to increase the quality of the educational act”, Proceedings of the International Seminar “Quality Management in Higher Education” (QMHE), 2010*

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

ARACIS
Agenția Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

75. Radu D., Muresan M., „*The construction of the graduate student’s professional status and his integration on the labor market – coordinates of the higher education process’ quality*”, Proceedings of the International Seminar “Quality Management in Higher Education” (QMHE), 2010
76. Ruegg, Walter (ed.) – A history of the University în Europe, vol. III, Cambridge University Press, 2004
77. Salmi, J., (2015), The Evolving Role of the State in Regulating and Conducting Quality Assurance, Prepared for the Council on Higher Education Accreditation. http://www.chea.org/pdf/Salmi_Book.pdf, accesat 24.04.2015
78. Schwarz, S., Westerheijden, D.F. (2004). Accreditation and evaluation in the European higher education area. New York: Kluwer Academic Publishers.
79. Scott, R., (1994), Institutions and Organizations: Toward a Theoretical Synthesis. In Scott, W. R. and Meyer, J. W. (eds.) Institutional Environments and Organizations: Structural Complexity and Individualism. Thousand Oaks, CA: Sage Publications
80. Singh, M. (2011), European QA in a Global Perspective: Holding On To Soft Power, Presentation at the 6th European Quality Assurance Forum, Antwerp
81. Temple, P., Billing, D. (2003) Higher Education Quality Assurance Organisations in Central and Eastern Europe. În Quality in Higher Education.
82. Tomusk, Voldemar – The Open World and Closed Societies., Palgrave Macmillan, 2004
83. Turdean M.S., Vana, D.T. Quality Assurance Through Cultural Change Procedia - Social and Behavioral Sciences/1877-0428, 2012/46, pag. 2686-2692/ doi:10.1016/j.sbspro.2012.05.547
84. Turdean, M. Statistică, Ed. ProUniversitaria București, 2010
85. Van Vught. F. (1995). Emerging patterns of social demand and university reform: through a glass darkly. Oxford: IAU Press, Pergam.
86. Vlăsceanu, L. Grünberg, D. Pârlea- ARACIS - Cod de Bune Practici pentru Departamentele de asigurarea calității din instituțiile de învățământ superior din România Glosar de termeni și definiții– București 2007
87. Vlăsceanu, Lazăr; Miroiu, Adrian; Păunescu, Mihai; Hâncean, Marian-Gabriel (ed.) (2011), Barometrul Calității 2010. Starea calității în învățământul superior din România, Editura Universității
88. Vroeijerstijn, A., (1992), International Programme Review Electrical Engineering, Vereniging van Samen werkende Nederlandse Universiteiten, Utrecht
89. Vroeijerstijn, A., (1995), Improvement and Accountability: navigating between Scylla and Charybdis. Guide for external quality assessment in higher education, Jessica Kingsley Publications, London
90. Wächter, Bernd; Kelo, Maria - University Quality Indicators: A Critical Assessment, European Parliament, 2015.

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

91. Westerheijden, D., (1999), Where are the quantum jumps in quality assurance? development of a decade of research on a heavy particle, Higher education
92. Zambon, S. (2002), "Accounting, intangible and intellectual capital: an overview of the issues and some considerations", Working Paper 4, University of Ferrara.

Rapoarte / Comunicate:

1. Comisia Europeană, 2009, COM (2009/2010) 487 final, Bruxelles, 21.9.2009 / 22.09.2010), Raportul privind progresele înregistrate în asigurarea calității învățământului superior
2. Comisia Europeană, 2011a, COM (2011) 567 final - Sprijinirea creșterii și a ocupării forței de muncă - un proiect pentru modernizarea sistemelor de învățământ superior din Europa
3. Comisia Europeană, 2011b, Commission Working Document, SEC (2011)1063 final Supporting growth and jobs - An agenda for the modernisation of Europe's higher education systems: communication from the commission to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions, Bruxelles, 20.09.2011
4. Comisia Europeană, 2012, Communication from the commission to the european parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic outcomes /* COM/2012/0669 final */
5. Comisia Europeană, 2015, European Commission/EACEA/Eurydice, 2015, The European Higher Education Area in 2015: Bologna Process Implementation Report, Luxembourg, Publications Office of the European Union
6. Communication from the commission to the european parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions Rethinking Education: Investing în skills for better socio-economic outcomes /* COM/2012/0669 final */
7. European Association for Quality Assurance, (2009), Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, 3rd edition. ENQA, Helsinki, http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2013/06/ESG_3edition-2.pdf
8. EUROPEAN COMMISSION, Improving the quality of teaching and learning în Europe's higher education institutions, JUNE 2013

9. European Commission/EACEA/Eurydice, 2015. The European Higher Education Area în 2015: Bologna Process Implementation Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
10. European Parliament and Council, 2006, Recommendation of the European Parliament and of the Council of 15 February 2006 on further European cooperation în quality assurance în higher education(2006/143/EC), (Strasbourg, Official Journal of the European Union).
11. European Quality Assurance Register for Higher Education (EQAR), 2014, Recognising International Quality Assurance Activity in the European Higher Education Area (RIQAA) (Brussels, EQAR)
12. European Student Union (ESU), 2012, Bologna with Student Eyes 2012 (Brussels, ESU).
13. European Student Union (ESU), 2013, Quest for Quality for Students: Survey on Student's Perspectives (Brussels, ESU).
14. European University Association (EUA), 2010, Examining Quality Culture: Part I – Quality Assurance Processes în Higher Education Institutions, by Loukkola, T., and Zhang, T. (Brussels, EUA).
15. European University Association (EUA), 2014, Rankings in Institutional Strategies and Processes: Impact or Illusion? by Hazelkorn, E., Loukkola, T., and Zhang, T., Brussels.
16. European University Association (EUA), 2014a, Rankings în Institutional Strategies and Processes: Impact or Illusion? by Hazelkorn, E., Loukkola, T., and Zhang, T. (Brussels, EUA).
17. High Level Group on the Modernisation of Higher Education, Report to the European Commission on Improving the quality of teaching and learning în Europe's higher education institutions, June 2013
18. ISCED 2011 - UNESCO - clasificarea internațională standard a educației ISCED 2011
19. Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD), 2015a, Education Policy Outlook 2015: Making Reforms Happen (Paris, OECD Publishing).
20. Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD), 2015, Education Policy Outlook 2015: Making Reforms Happen (Paris, OECD Publishing)
21. SMQ - Sistemul de Management al Calității - Definițiile referitoare la SMQ sunt, conform SR EN ISO 9000:2006 și SR IWA 2:2009.

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Baze de date / site-uri accesate

1. <http://appsso.eurostat.ec.europa>
2. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264225442-en>
3. <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurypedia>
4. <http://ec.europa.eu/eurostat>
5. <http://eures.anofm.ro/index.php>
6. http://fr.wikipedia.org/wiki/Échelle_de_notation_ECTS
7. <http://statistici.insse.ro/shop>
8. <http://www.aracis.ro/publicatii/publicatii-aracis/>
9. <http://www.bologna.ro/index.php?o=glosar>
10. <http://www.esu-online.org/asset/News/6068/BWSE2012-online1.pdf>
11. http://www.eua.be/Libraries/Publications_homepage_list/EUA_RISP_Publication.sflb.ashx
12. http://www.eua.be/pubs/Examining_Quality_Culture_Part_1.pdf
13. <http://www.eurydice.org>
14. https://www.eqar.eu/fileadmin/documents/eqar/riqaa/WP5_RIQAA_Report_final.pdf
15. www.edu.ro
16. www.eua.be/eudis
17. www.eua.be/public-funding-observatory
18. www.eurydice.org

ARACIS

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară 1 **„Educația și formarea profesională în sprijinul
creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”**

Domeniul major de intervenție

1.2 „Calitate în învățământul superior”

**Titlul proiectului „Dezvoltarea și consolidarea culturii calității la
nivelul sistemului de învățământ superior românesc - QUALITAS”**

Contract POSDRU/155/1.2/S/141894

Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior
decembrie 2015

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

ISBN 978-973-0-20487-2